

Vaasan hallinto-oikeus

Diaarinumerot 01021/18/5701 ja 01022/18/5701

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

9.4.2021

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **16.4.2021 (7 pv)**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 9.4.2021 nro 21/0012/1, valitus ympäristölupa-asiassa. Yhtenäislupapäätös koskien maa-aineslain mukaista kalliokiviaineksen ja soran/hiekan ottamista sekä alueelle tuotavan betoni-, tiili- ja asfalttijätteen käsittelyä ja kenttärakenteisiin sijoittamista Hatkanlaakson tilalla.

Luvan hakija

T. Kiljunen Kiinteistöt Oy

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **9.4. – 17.5.2021** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet ja valitusaika

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. **Valitusaika päättyy 17.5.2021.**

Vaasan hallinto-oikeus

Päätös

Antopäivä
09.04.2021

Päätösnumero
21/0012/1

Diaarinumero
01021/18/5701
01022/18/5701

Asia Valitus maa-aines- ja ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakijat 1. [REDACTED], yhdessä
2. Värtölän osakaskunta ja [REDACTED], yhdessä

Luvan hakija T. Kiljunen Kiinteistöt Oy

Päätös, johon on haettu muutosta

Lappeenrannan kaupungin lupalautakunta 11.7.2018 (3.7.2018 § 59)

Lupalautakunta on myöntänyt T. Kiljunen Kiinteistöt Oy:lle maa-aineslain 4 §:n mukaisen maa-ainesluvan soran ja hiekan sekä kalliokiviaineksen ottamiseen sekä ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaisen ympäristöluvan kalliokiviaineksen louhimiseen sekä murskaamiseen sekä asfaltti-, betoni- ja tiilijätteen vastaanottoon, käsittelyyn, varastointiin ja kenttärakenteisiin sijoittamiseen Lemminkäisen kunnan tilalla Hatkanlaakso (416-413-1-172). Lupapäätös on myönnetty ympäristönsuojelulain 199 §:n ja maa-aineslain 21 §:n mukaisesti muutoksenhausta huolimatta, siten kuin se on esitetty kohdassa 7.

Päätös on voimassa 10 vuotta antopäivästä.

Toiminnassa on noudatettava maa-ainesten ottosuunnitelmaa sekä seuraavia lupamääräyksiä:

Toimintaa koskevat yleiset määräykset

1. Ottamisalueelta, jonka pinta-ala on 3,9 ha saa ottaa maa-aineksia yhteensä enintään 100 000 m³ktr, josta, hiekkaa/soraa saa olla 30 000 m³ktr ja kalliokiviaineksia 70 000 m³ktr. Kalliokiviaineksen sekä hiekan/soran ottamista voi-

daan harjoittaa hakemuksen liitteenä olevan ottosuunnitelman suunnitelma-karttojen (4051.1 ja 4051.2) mukaisesti noin 2 ha suuruisella alueella, joka on esitetty liitteen 1 kuvassa 2 (suunnitelmapaketti YKN17264_1 -alueet merkitty ”maa-ainesten otto” ja ”louhinta-alue”). Muita ottamisalueella olevia alueita voidaan käyttää kiviainesmateriaalin käsittelyyn ja varastointiin.

Ottotoimintaa ei saa ulottaa tilalla Hatkanlaakso (416-413-1-172) liitteenä 2 olevan Museoviraston rajaamalle alueelle ennen kuin Museovirasto on kirjallisesti hyväksynyt rajoitealueella toimimisen (kajoamislupa).

Maa-ainesten ottoalueeksi rajatulta alueelta kaikki jättemateriaali tulee toimittaa pois ennen ottotoiminnan aloittamista.

Kivenlouhinta ja -murskaamo tulee sijoittaa yli 300 metrin etäisyydelle asumiin tai loma-asumiseen käytettävästä rakennuksesta tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan oleskeluun tarkoitettuun piha-alueeseen tai muuhun häiriölle alttiiseen kohtaan siten kuin toiminta-alueen raja-alue on esitetty suunnitelmapakettissa 4051.10.

Alin ottotaso saa olla + 88 mpy. Alimman ottotason tulee kuitenkin aina olla vähintään 2 metriä alueen ylimmän havaitun pohjavesipinnan yläpuolella, joka tulee määrittää toiminta-alueelle sijoitetusta pohjavesiputkesta.

Ottotoiminnan valvomista varten on ottopaikalla oltava näkyvillä vähintään yksi korkeusasema.

2. Alueella käsiteltävän (murskaaminen) kalliokiviaineksen kokonaismäärä saa olla enintään 70 000 m³ ktr. Alueella voidaan myös murskata soran/hiekan ottamisen yhteydessä syntyneitä kiviainesta.

Alueella voidaan vastaanottaa betoni-, tiili- (17 01 07) ja asfalttijätettä (17 03 02) enimmillään 3.000 t/a maa-ainesten ottoalueen ulkopuolella tilalla Hatkanlaakso (1-172). Käsittelemättömiä jättejakeita saa väliavarastoida alueella enimmillään 6 000 t.

Toiminnanharjoittajan tulee toimittaa ennen toiminnan aloittamista asemapiirros, jossa on esitetty kenttärakenteisiin sijoitettavan betonitiili- ja asfalttijätteen suunnitellut sijoitusalueet. Asemapiirroksessa tulee esittää myös maa-ainestennottamisalueen ja kaivualueen rajat sekä alueelle myönnetyn maisematyöluvan rajat.

Alueen kenttärakenteisiin voidaan sijoittaa yhteensä enintään 10.000 m³ eli noin 16 000 t kokoluokkaan alle 150 mm murskattua betoni- ja tiilijätettä, jonka haitta-ainepitoisuudet alittavat valtioneuvoston asetuksen 843/2017 liitteen 2 taulukon 1 mukaiset haitallisten aineiden raja-arvot. Haitta-ainemääritykset tulee tehdä määräyksen 14 mukaisesti.

Jättemateriaalin käytölle kenttärakenteissa tulee olla todellinen tarve. Kenttärakenteisiin käytettävä betoni- ja tiilikerrospaksuus saa olla korkeintaan 1 m. Täyttökerros tulee peittää vähintään 10 cm kerroksella kivi- ja hiekka-aineksia. Asfalttimursketta voidaan käyttää vain kenttärakenteen pintakerroksessa tai rakennekerroksessa kalliomurskeen seassa.

3. Betoni-, tiili- ja asfalttimateriaalin vastaanotto- ja varastointialue tulee merkitä maastoon. Eri jättemateriaalit tulee pitää erillään toisistaan siten, että niiden käsittely ja hyödyntäminen on helposti toteuttavissa.

Alueelle luvan myöntämisen jälkeen tuotava käsittelemätön jättemateriaali tulee käsitellä vuosittain ja sijoittaa kenttärakenteisiin tai viedä muualle hyödynnettäväksi viimeistään kolmen vuoden kuluttua alueelle tuomisen jälkeen.

4. Ottoalueelta poistettavat pintamaa-ainekset, jotka kuuluvat kaivannaisjätteisiin, tulee pitää erillään muista maa-aineksista ja ne on hyödynnettävä joko alueen maisemoinnissa tai maarakentamisessa kohteessa, joilla on lupa vastaanottaa kyseistä materiaalia.

5. Kaivannaisjätteiden kuten poistettavien pintamaiden osalta tulee noudattaa hakemuksessa esitettyä kaivannaisjättesuunnitelmaa. Pintamaakasat tulee varastoida niin, ettei niistä aiheudu maisemallista haittaa asutukselle ja elinkeinon harjoittamiselle ja että ne ovat hyödynnettävissä alueen maisemoinnissa. Varastokasoja voidaan käyttää melusuojauksessa.

Luvan haltijan on arvioitava ja tarvittaessa tarkistettava kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma vähintään viiden vuoden välein ja ilmoitettava tästä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

6. Kantoja ja hakkuutähteitä saa välivarastoida toiminta-alueella enintään kolme vuotta, minä aikana ne on toimitettava hyödynnettäväksi luvanvaraiseen paikkaan.

7. Ennen toiminnan aloittamista (maa-ainesten ottaminen, uuden jättemateriaalin vastaanottaminen ja alueella olevan jätteen käsittely) toiminnanharjoittajan tulee pyytää valvontaviranomaiselta aloitustarkastuksen pitämistä. Ennen aloitustarkastusta toiminnanharjoittajan tulee huolehtia, että lupalautakunnan päätöksessä toiminnan aloittamiseen liittyvät määräykset on toteutettu.

Turvallisuustoimenpiteet

8. Ottamisalueen rajat tulee merkitä selvästi maastoon ennen ottotoiminnan aloittamista. Jyrkät luiskat on varustettava riittävillä turvallisuuslaitteilla, kuten aidalla, lippusiimalla ja varoituskilvillä.

Suojaetäisyyttä maantien keskiviivaan tulee jättää vähintään 20 m, eikä tälle suojavyöhykkeelle saa rakentaa maa-ainesten ottotoimintaan liittyviä kiinteitä rakenteita. Naapuritilan rajaan tulee jättää 10 metrin suojavyöhyke.

Ulkopuolisten pääsy toiminta-alueelle on estettävä puomilla tai muulla vastaavalla tavalla. Alueen sisääntulon ulkopuolella tulee olla yleisön nähtävillä taulu, jossa ilmoitetaan toiminnanharjoittaja ja toimintaan liittyvät oleelliset tiedot.

9. Kulkuyhteys ottoalueelle ja liittyminen yleiseen tiestöön tulee järjestää ELY-keskuksen Liikenne- ja infran aluevastaavan osoittamalla tavalla.

10. Ottamistoiminta ei saa aiheuttaa luonnonsuojelulain vastaista tilannetta. Hakijan tulee ilmoittaa lupaviranomaiselle, mikäli alueella havaitaan luonnonsuojelulain mukaisia esiintymiä tai eliölajeja.

Toiminta-ajat

11. Kiviainesten ja jätemateriaalin käsittelyyn liittyviä työvaiheita voidaan harjoittaa seuraavasti arkipäivisin, edellyttäen etteivät melun raja-arvot ylity:

- Poraaminen: ma-pe, arkipäivisin klo 7.00 - 21.00
- Räjähdykset: ma-pe, arkipäivisin klo 8.00 - 18.00
- Rikotus: ma-pe, arkipäivisin klo 8.00 - 18.00
- Murskaus (sisältäen myös jätemateriaalin murskauksen): ma-pe, arkipäivisin klo 7.00 - 22.00
- Kuormaaminen ja kuljetus (sisältäen myös jätemateriaalin kuljetukset), ma-pe, arkipäivisin klo 6.00 - 22.00.
- Tuotannon valmistelevat työt: ma-pe, arkipäivisin alkaen klo 6.00

Poraamista, räjäytyksiä, rikotusta ja murskausta ei saa suorittaa 1.6 - 31.8 välisenä aikana, lukuun ottamatta ajanjaksoa 1.8 - 31.8.2018. Juhlapyhinä ja niiden aattona kaikki melua aiheuttavat työvaiheet ovat kiellettyjä. Jättemateriaalin murskauksen osalta kesätaukoa 1.6 - 31.8 ei ole.

Jätteiden käsittelyn määräykset

12. Jokaisesta alueelle tuodusta jätekuormasta tulee laatia kuormakohtainen siirtoasiakirja. Jätteen kuljettaja tulee olla hyväksytty jätelain 142 §:n mukaiseen jätehuoltorekisteriin.

13. Toiminnanharjoittajan on esitettävä ympäristötoimelle suunnitelma jätteen käsittelyn seurannasta ja tarkkailun järjestämisestä ennen jätemateriaalin vastaanottamisen aloittamista viimeistään aloitustarkastuksen yhteydessä.

14. Alueelle ei saa tuoda asfalttijätettä, joka on peräisin alueelta, jossa on käsitelty tai varastoitu vaarallisia aineita kuten esimerkiksi polttoaineita.

Alueelle tuotavista betoni- ja tiilijätteistä on oltava purkukohdekohtainen haitta-ainetutkimusselvitys sen ympäristökelpoisuudesta. Mikäli kohteesta ei ole saatavissa edellä mainittua purkukohdekohtaista selvitystä, tulee jätemateriaali varastoida alueella erikseen siten, että siitä voidaan ottaa edustava näyte haitta-ainepitoisuuksien määrittämistä varten. Ympäristökelpoisuus tulee määrittää vähintään kerran vuodessa kunakin vuonna alueelle tuodusta materiaalista. Näytteenotto tulee tapahtua ulkopuolisen asiantuntijan toimesta, edustavista kokoomanäytteistä määritettynä. Määritysmenetelminä tulee olla valtioneuvoston asetuksen 843/2017 liitteen 3 mukaisia määritysmenetelmiä akkreditoitussa laboratoriossa tehtynä.

15. Mikäli alueelle tuotu betoni-, tiili- ja asfalttimateriaali ei täytä määräyksessä 2 esitettyjä vaatimuksia, tulee jätemateriaali poistaa alueelta ja kuljettaa paikkaan, jolla on ympäristönsuojelulainsäädännön mukainen oikeus vastaanottaa kyseisiä jättejakeita.

Betoni-, tiili- ja asfalttimateriaalin käsittelyn yhteydessä syntyneet jätteet on varastoitava alueella erikseen ja kuljetettava paikkaan, jolla on oikeus vastaanottaa kyseisiä jättejakeita.

Käymäläjätteet tulee käsitellä joko tiivispohjaisessa kuivakäymälässä tai johtaa

umpisäiliöön. Mikäli harmaita jätevesiä aiotaan johtaa maaston, tulee toiminnanharjoittajan hakea maankäyttö- ja rakennuslain mukaista toimenpidelupaa jätevesien käsittelyjärjestelmälle.

16. Vaaralliset jätteet ja muut ympäristölle vaaralliset kemikaalit ja haitalliset aineet on varastoitava siten, etteivät ulkopuoliset pääse aineisiin käsiksi. Aineet on säilytettävä suljetuissa ja asianmukaisesti merkityissä astioissa katettuina tai muuten vesitiiviisti. Erilaiset vaaralliset jätteet on pidettävä erillään toisistaan ja ryhmiteltävä ja merkittävä ominaisuuksiensa mukaan. Öljyjätteen ei saa varastoinnin aikana sekoittaa muuta jätettä tai ainetta eikä eri öljyjätelaatuja saa tarpeettomasti sekoittaa keskenään. Nestemäisessä muodossa olevat vaaralliset jätteet ja kemikaalit on varastoitava tiiviillä ja reunakorokkein varustetulla alustalla siten, ettei niistä aiheudu vaaraa tai haittaa ympäristölle. Vaarallisten jätteiden pääsy maaperään on estettävä.

Melu ja värinämääräykset

17. Toiminnasta aiheutuva melutaso tulee pitää mahdollisimman alhaisena.

Murskalaitos tulee sijoittaa maastossa mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle tasolle, sellaiselle paikalle, jossa voidaan parhaiten hyödyntää luontaisten olosuhteiden melulta ja pölyämislä suojaavia ominaisuuksia.

Melun etenemistä tulee estää varastokasojen sijoittelulla ja/tai muilla esteillä kuten meluvalleilla ja menetelmillä, jotka on esitetty meluselvityksessä ”Promethor, Melumallinnus Kuukanniemi, Lemi 1.3.2018”. Toiminnanharjoittajan tulee toteuttaa meluselvityksessä suunnitellut meluvallit toiminnan edetessä.

Murskalaitoksen melua on tarvittaessa torjuttava koteloinnein, kumituksin tai muilla vastaavilla ääniteknisesti parhailla meluntorjuntatoimilla.

Murskaustoimintaa ei saa aloittaa ennen meluvallin valmistumista. Meluvalli voidaan tehdä pintamaista tai murskeesta.

Rikotin tulee sijoittaa meluvallin taakse.

18. Toiminnasta aiheutuva melutaso ei saa ylittää seuraavia melun raja-arvoja:
 - Asuinkiinteistöjen piha-alueilla keskiäänitasoa 55 dB klo 7.00 - 22.00 ja keskiäänitasoa 50 dB klo 22.00 - 7.00.
 - Vapaa-ajankiinteistöksi kaavoitettujen vapaa-ajanrakennusten piha-alueilla keskiäänitasoa 45 dB klo 7.00 - 22.00 ja 40 dB klo 7.00 - 22.00.

19. Toiminnasta aiheutuvaa melua tulee lisäksi mitata, mikäli siitä aiheutuu valituksia ja ympäristönsuojelun viranhaltija katsoo melumittaukset tarpeelliseksi.

Melumittauksen tekijän tulee olla ulkopuolinen asiantuntija. Mittauksessa tulee noudattaa ympäristöministeriön ohjetta 1/1995 ”Ympäristömelun mittaaminen”. Mittaussuunnitelma tulee esittää hyväksyttäväksi ympäristönsuojelun viranhaltijalle etukäteen.

Mittausraportti tulee toimittaa ympäristötoimeen viimeistään kuukauden kuluttua mittausten päättymisestä.

20. Louhinta- ja murskausjaksoista on ilmoitettava kirjallisesti ympäristötoimeen sekä asuinkiinteistöille, jotka sijaitsevat 500 metrin etäisyydellä ottoalueen reunasta, vähintään 7 päivää ennen jokaista toimintajaksoa. Toimintajaksoilmoituksessa tulee esittää louhinnasta ja murskauksesta vastaavat henkilöt sekä heidän yhteystietonsa, toiminnan kesto.

21. Mikäli melumittauksen perusteella voidaan todeta, että lupamääräyksissä annetut melun raja-arvot ylittyvät, tulee toiminnanharjoittajan esittää suunnitelma tarvittavista meluntorjuntatoimenpiteistä hyväksyttäväksi ympäristönsuojelun viranhaltijalle.

22. Ennen louhintaräjäytysten aloittamista toiminnanharjoittajan tulee toimittaa ympäristönsuojelunviranhaltijalle ulkopuolisen asiantuntijan laatima louhinnan riskiarvioinnin toteutussuunnitelma, joka tulee sisältää: rakennuksien, rakenteiden ja tärinäherkkien laitteiden kartoituksen vähintään 500 metrin etäisyydellä louhinta-alueiden rajasta sekä katselmoitavien kohteiden määrittelyn. Selvityksessä tulee määrittää tärinäraja-arvot (heilahdusnopeuden pystykomponentti VVe, mm/s) kriittisimmille, louhintatyötä rajoittaville rakennuksille, rakenteille, laitteille ja toiminnoille. Selvityksessä tulee esittää ne kiinteistöt ja rakenteet, joissa tulee toteutettavaksi rakenteiden katselmuksat, tärinämittaukset toiminnan aikana sekä tarvittavien suojaustoimenpiteiden määrittely.

23. Toiminnasta ei saa tärinän muodossa aiheutua haittaa ympäristölle, omaisuudelle, naapureille tai voimajohtolinjoille.

24. Toimintaa tulee harjoittaa siten, ettei pölypäästöistä aiheudu naapureille ja ympäristölle kohtuutonta rasitusta. Liikennealueita, teitä tai varastokasoja on tarvittaessa kasteltava. Murskalaitoksen pölypäästöjä tulee estää koteloiduilla päästölähteillä kattavasti ja tiiviisti taikka käyttämällä muuta pölyn torjumisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

25. Toiminnasta ei saa aiheutua asuinkiinteistöjen piha-alueilla hengitettävien hiukkasten (PM10) vuorokausikeskiarvo $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

26. Toiminnasta aiheutuvien hengitettävien hiukkasten pitoisuutta (PM10) tulee mitata asuinalueiden piha-alueilla, mikäli toiminnasta aiheutuu pölyvalituksia ja ympäristönsuojelun viranhaltija katsoo hiukkasmittaukset tarpeelliseksi.

Mittaukset tulee tehdä jatkuvatoimisella hengitettävien hiukkasten mittaukseen soveltuvalla laitteella. Mittaussuunnitelma tulee esittää hyväksyttäväksi ympäristönsuojelun viranhaltijalle ennen mittauksen suorittamista. Mittausraportti tulee toimittaa ympäristötoimeen viimeistään kuukauden kuluttua mittauksen lopettamisesta.

27. Mikäli pölyhaittaa esiintyy, tulee toiminnanharjoittajan ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin pölyhaitan poistamiseksi.

Pohjavesi

28. Ottoalueen pohjaveden korkeuden ja tarvittaessa laadun valvontaa varten tulee olla asennettuna vähintään yksi muovinen pohjaveden tarkkailuputki.

Putkikortti, vastaava selvitys tai kaivon leikkauskuva sijaintikoordinaattitietoi-
neen tulee toimittaa maa-ainesluvan valvontaviranomaiselle putken asentami-
sen jälkeen.

29. Alueelle sijoitetusta pohjaveden tarkkailuputkesta tulee ennen toiminnan
aloittamista määrittää pohjaveden pinnankorkeus ja sen jälkeen säännöllisesti
lupakaudella vähintään kaksi kertaa vuodessa (maalis-toukokuu ja syys-mar-
raskuu). Tulokset pinnankorkeuden havainnoinnista tulee toimittaa kokooma-
tuloksina suhteessa valvottavaan pohjavedenkorkotasoon valvontaviranomai-
selle ja Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle vuosittain helmikuun loppuun
mennessä. Tarvittaessa tarkkailuohjelmaa voidaan muuttaa maa-ainelupaa val-
vovan viranhaltijan päätöksellä.

30. Ennen toiminnan aloittamista toiminnanharjoittajan tulee selvittää toimin-
nan vaikutusalueella sijaitsevat talousvesikaivot (500 metrin säteellä). Lähim-
mästä talousvesikaivosta tulee ottaa vesinäyte ennen toiminnan aloittamista
sekä tämän jälkeen kolmen vuoden välein. Näytteestä tulee analysoida nitraat-
tityppi, ammoniumtyppi, permanganaattiluku, rauta, mangaani, kloridi, pH,
sähkönjohtokyky, haju, ulkonäkö ja pohjaveden pinnan korkeus.

31. Alueella ei saa käsitellä öljy-yhdisteitä tai muita vesistölle haitallisia ai-
neita siten, että niitä voi päästä maaperään tai ympäristöön.

Alueelle sijoitettavat irralliset polttonestesäiliöt tulee sijoittaa tukitoiminta-
alueille siten, että alue pinnoitettu rakenteella esimerkiksi muovikalvolla, joka
estää mahdollisten vuotojen pääsemisen maaperään. Tukitoiminta-alue tulee
merkitä alueelle. Tukitoiminta-alueen toteutusperiaatteesta tulee laatia suunni-
telma, joka tulee esittää ympäristönsuojelun viranhaltijalle.

Alueella varastoitavien polttonestesäiliöiden on oltava kaksoisvaippasäiliöitä
tai kiinteästi valuma-altaallisia säiliöitä. Säiliöt on varustettava tyyppikilvellä,
varastosäiliön varoitusmerkein, ylitäytönestimillä ja laponestojärjestelmällä.
Tankkauslaitteistot on varustettava lukittavilla sulkuventtiileillä.

Mikäli työkoneita tankataan auton mukana kulkevasta polttonestesäiliöstä, tu-
lee tankkaus tapahtua joko tukitoiminta-alueella tai ns. tankkauskaukalon
päällä.

Mikäli öljyä tai muuta pintavesille haitallista pääsee maaperään tai vesistöön,
luvan saajan tulee ryhtyä tarpeellisiin toimiin haitan poistamiseksi sekä ilmoit-
taa asiasta aluehälytyskeskukseen ja Lappeenrannan kaupungin ympäristön-
suojeluviranomaiselle. Poikkeuksellisista tilanteista, kuten onnettomuudesta tai
ilkevallasta, josta voi aiheutua ympäristön pilaantumista, sen vaaraa tai jätteen
määrän tai ominaisuuksien vuoksi erityisiä toimia jätehuollossa, on ilmoitet-
tava välittömästi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä tarvittaessa
pelastuslaitokselle.

Jos maahan on päässyt ainetta, joka saattaa aiheuttaa pilaantumista tai muuta
haittaa, on toiminnanharjoittajan ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin pääs-
töjen leviämisen estämiseksi ja päästöstä aiheutuvien vahinkojen torjumiseksi.
Tapauksesta on viipymättä ilmoitettava pelastuslaitokselle ja kunnan ympäris-
tönsuojeluviranomaiselle. Poikkeuksellisista tilanteista aiheutuneiden jätteiden
hävittäminen tulee toteuttaa voimassa olevien jätehuoltosäädösten mukaisesti.

Toiminnanharjoittajan on ryhdyttävä vastaavien tapausten estämiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

32. Mikäli alueelta johdetaan pintavesiä vesistöön tai ojiin, on ne johdettava laskeutusaltaan kautta kivipölyn poistamiseksi. Laskeutusaltaan rakentamisesta on tehtävä suunnitelma, joka tulee esittää ympäristönsuojelun viranhaltijalle hyväksyttäväksi. Laskeutusaltaan kuntoa ja toimivuutta on seurattava säännöllisesti ja tarvittaessa on ryhdyttävä toimenpiteisiin altaan kunnostamiseksi.

Ilmoitusvelvollisuus ja toiminnan yleiset määräykset

33. Toiminnassa tulee käyttää parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Toiminnanharjoittajan tulee seurata ympäristövaikutusten ehkäisyn kannalta parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä ja otettava sitä soveltuvin osin käyttöön, mikäli se vähentää päästöjä ja/tai ympäristövaikutuksia.

34. Luvanhaltijan tulee varmistaa, että alueella toimivat urakoitsijat ja työntekijät ovat perehtyneet tähän maa-aines- ja ympäristölupaan ja sen määräyksiin. Kuljetuksia suorittaville tahoja tulee ohjeistaa toiminta-ajoista ja liikenneturvallisuuteen liittyvistä seikoista.

35. Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa kiviainesten ottamiseen liittyvästä toiminnasta sekä jätteiden käsittelystä.

Toiminnasta tulee kirjata vähintäänkin seuraavat asiat:

- porauksen, räjäytysten ja murskauksen toiminta-ajat
- otetun, louhitun ja murskatun soran ja kiviaineksen määrä (m³ tai t)
- käytetyn polttoaineen määrä ja tyyppi
- toiminnassa syntyneet jätteet ja niiden toimituspaikat
- pohjaveden pinta- ja laatutulokset
- mahdolliset toiminnan ympäristövaikutukset
- vaara- ja poikkeamatilanteet
- alueelle kuljetettujen ja alueelta pois kuljetettujen jätteiden lajista, laadusta, määrästä, alkuperästä sekä jätteen kuljetuksesta ja käsittelystä
- alueella käsittelyistä jätteistä (betoni- ja tiilijätteen murskaus) ja käsittelyn yhteydessä syntyneistä jätteistä
- alueen kenttärakenteisiin käytetyistä jätteistä (sijoituspaikka, kerrospaksuus, sijoitusajankohta)

Kirjanpitoliedot on säilytettävä vähintään 6 vuotta ja se on pyydettyä esitettävä valvovalle viranomaiselle.

Yhteenvetoraportti edellisen vuoden toiminnasta on toimitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle vuosittain helmikuun loppuun mennessä.

36. Luvanhaltijan tulee tehdä vuosittain ilmoitus Notto-tietojärjestelmään vuotuisesta ottomäärästä tammikuun loppuun mennessä.

Muutokset toiminnassa

37. Toiminnan valvonnan kannalta olennaisista muutoksista, toiminnanharjoittajan vaihtumisesta tai toiminnan lopettamisesta tulee tehdä hyvissä ajoin ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Konkurssitapauksissa mikäli pesä jatkaa ottotoimintaa, tulee siitä tehdä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tai siirtää lupa 6 kuukauden kuluessa konkurssista toiselle ottajalle.

38. Tähän lupaan liittyvistä oikeuksista ja velvoitteista vastaa luvanhaltija kunnes hänen tilalleen on hakemuksesta hyväksytty toinen toiminnanharjoittaja. Lupaviranomainen voi määrätä, että luvan uuden haltijan on asetettava ennen aineiden ottamista maa-aineslain 12 §:ssä tarkoitettu vakuus lupaehtojen noudattamisesta.

Jälkihoitotoimenpiteet

39. Ottoalueen jälkihoitotoimenpiteistä tulee laatia erillinen jälkihoitosuunnitelma, joka tulee esittää hyväksyttäväksi ympäristönsuojelun viranhaltijalle viimeistään kaksi vuotta ennen tämän luvan päättymistä. Jälkihoitosuunnitelman yhteydessä tulee esittää kaivuualueen toteumakartta. Jälkihoitotoimenpiteet on suoritettava luvan voimassaoloaikana. Jälkihoitotyöt tulee suorittaa, jotta myös pohjaveden muodostumisolosuhteet palautuvat mahdollisimman luonnonmukaisiksi hiekan ja soran ottoalueella.

Jälkihoitosuunnitelmassa tulee huomioida alueen käyttö ottotoiminnan jälkeen kaavan mukaiseen toimintaan. Alueelle ei jäädä vaarallisia rintauksia tai alue on suojattava kiinteästi laitettavilla rakenteilla kuten esimerkiksi kiinteällä aidalla putoamisvaaran ehkäisemiseksi.

Ottamisalueen maisemointi tulee pääsääntöisesti tehdä alueelta saatavilla maa-aineksilla. Jos maisemointiin on tarpeen tuoda muualta maa-aineksia, tulee laatia erillinen suunnitelma ja pyytää siitä valvontaviranomaisen hyväksyntää.

Toiminnan loppuessa jätteet ja romut on poistettava alueelta.

Toiminnan päätyttyä polttoaineen jakelupisteen suojausrakenteet ja sade- ja hulevesien johtamiseksi tehdyt rakenteet tulee poistaa ja mahdollisesti likaantunut maa-aines on vietävä pois alueelta asianmukaisesti käsiteltäväksi.

Alueella jätemateriaaleista (betoni-, tiili- ja asfalttijäte) tehdyistä kenttärakenteista tulee luvan lopettamisen yhteydessä laatia yhteenvetoraportti, jossa on esitetty alueet, joilla materiaali on hyödynnetty, määrät, kenttärakenteen tyyppi (paksuus, käytetyt materiaalit).

40. Luvan haltijan on ilmoitettava tämän luvan mukaisen toiminnan päättymisestä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka suorittaa lopputarkastuksen ottamistoiminnan päättymisen jälkeen tai luvan voimassaoloajan kuluttua umpeen.

Toimintaan liittyvät vakuudet

41. Luvan haltijan on asetettava ennen tämän luvan mukaisen maa-ainesten ottamisen aloittamista 20 000 euron suuruinen vakuus Lappeenrannan seudun ympäristötoimelle maa-ainesten ottamiseen liittyvien lupamääräysten noudattamiseksi ja ympäristön saattamiseksi ennalleen. Vakuus tulee olla hyväksytty ennen ottotoiminnan aloittamista. Vakuuden tulee olla voimassa, kunnes jälkihoitotoimenpiteet on tehty ja hyväksytty valvontaviranomaisen toimesta.

42. Luvan haltijan on asetettava ennen tämän luvan mukaisen betoni-, tiili- ja asfalttijätteen vastaanotto toiminnan aloittamista sekä ennen alueella jo olevan jätemateriaalin käsittelyä 10 000 euron suuruinen vakuus asianmukaisen jätetuollon, seurannan ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimenpiteiden varmistamiseksi. Vakuuden on oltava voimassa yhtäjaksoisesti tai määräväleillä uusittuna vähintään kolme kuukautta vakuuden kattamien toimien suorittamisesta ja niiden ilmoittamisesta valvontaviranomaiselle.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1. [REDACTED] *asiakumppaneineen* on ensisijaisesti vaatinut päätöksen kumoamista kallionlouhinnan ja murskauksen sekä jäteasfaltin ja -betonin vastaanoton ja murskauksen osalta. Toissijaisesti lupamääräyksiä on vaadittu muutettavaksi siten, että räjäytys, poraus, murskaus, rikottaminen, seulonta ja siirtely koskien kaikkea materiaalia on sallittua vain 1.11. - 31.3 kello 7.00 - 18.00. Soran, murskeen, jäteasfaltin ja -betonin kuljettaminen on sallittua ympäri vuoden vain kello 7.00 - 18.00. Luvan voimassaoloajan on oltava enintään 5 vuotta ilman jatkumahdollisuutta. Melun ja pölyn seurannan tulee tapahtua jatkuvatoimisesti mittareilla aina porauksen, räjäytyksen, murskauksen, seulonnan ja rikottamisen aikana. Valvonnan tulee tapahtua viranomaisen toimesta. Muutoksenhakijat ovat viitanneet aikaisempiin tapahtumiin ja viranomaisen toimintaan vuosina 2017 ja 2018 sekä yksityishenkilöiden tekemiin lukuisiin valituksiin, jotka eivät tuoneet muutosta toimintaan. Luvassa ei ole otettu huomioon keväistä lintujen pesintäaikaa. Vuoden 2017 toiminta karkotti linnut lähes täysin. [REDACTED]

Muutoksenhakijat ovat esittäneet perusteluinaan muun muassa seuraavaa:

Kiinteistö ja asuinrakennus [REDACTED] sekä viereinen kiinteistö ja asuinrakennus [REDACTED] ovat lupa-alueen rajasta alle 200 metrin päässä piha-alueineen. Lisäksi alle 500 metrin päässä sijaitsee useita asuinrakennuksia. Toiminta-alue on Lemminkäisen mittakaavassa suurten asutuskeskusten keskellä. Toiminnanharjoittaja on aikaisemmin suorittanut kallion louhintaa, murskausta, rikotusta, seulontaa, soran ottoa ja myyntiä ilman maa-aineslupaa alle 300 metrin päässä lähitaloista.

Muutoksenhakijat ovat viitanneet Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen hakemuksen johdosta lupalautakunnalle antamaan lausuntoon, jonka mukaan kalliolouhintahankkeissa suojaetäisyyden asutukseen nähden tulee yleensä olla vähintään 300-600 metriä riippuen muun muassa alueen sijainnista tai maastopografiasta. Melun torjunta lienee mahdotonta luvassa esitellyllä tavalla, koska [REDACTED] kiinteistö [REDACTED] sijaitsee korkeammalla kuin louhinta-alue ja tontilta on näköyhteys alueeseen keväällä, syksyllä ja talvella.

Hakemuksessa on epäkohtia. Kiinteistö 416-413-1-172 on vanha soranotto-alue, josta luvanvarainen toiminta on loppunut soran otton osalta vuonna 1993. Sen jälkeen alue oli kiviainesten varastona vuoteen 1998. Tämän jälkeen alueelle kasvoi luontaisesti mäntytaimikkoa. Kiinteistön kallio oli pääsääntöisesti maa-aineksen peittämää, kunnes toiminnanharjoittaja aloitti alueen muokkauksen ja kallion puhdistamisen sekä maa-aineksen myynnin. Kiinteistöllä aloitettiin kallion louhinta ja murskaus vuonna 2017. Hakemuksessa mainitaan jätteenkäsittelylaitos, mutta alueella ei ole rakennusta tai kiinteää laitosta tähän

tarkoitukseen.

Betonijätteen hautaamista ei tule sallia. Laajojen piha-alueiden rakentaminen ei vaadi metrin paksuudelta rakennusbetonimurskaa, koska kyseessä on vanha soranottoalue, jonka pintamateriaaliksi tulee yrittäjän mukaan asfalttimurske. Mikäli toiminnanharjoittajan tarkoitus on myydä ensin hiekka ja sora ja sen jälkeen täyttää kaivanto betonimurskalla, ei tätä tule sallia.

Lupapäätös on ristiriitainen. Lupapäätöksessä todetaan, ettei toiminnanharjoittajan aikaisempaa toimintaa Hatkanlaakson kiinteistöllä ole otettu huomioon. Kuitenkin lautakunta perusteluissaan on pitänyt lupaa puoltavana tekijänä vuosina 2017 ja 2018 ilman maa-aineslupaa tai rakennuslupaa tapahtunutta toimintaa.

Muutoksenhakijat ovat kyseenalaistaneet lupaprosessin puolueettomuuden, koska lupaviranomainen on neuvotellut toiminnanharjoittajan kanssa lupaprosessin aikana. Muistutuksessa esiin tuoduista asioista ei ole neuvoteltu yksityishenkilöiden kanssa. Maa-ainesluvassa mainitaan alueella olleen teollista toimintaa, mikä ei pidä paikkaansa, ellei soran ottoa katsota teollisuudeksi.

2. *Värtölän osakaskunta ja* [REDACTED] ovat vaatineet lautakunnan päätöksen kumoamista. Toissijaisesti on vaadittu, että näytteet talousvesikaivoista tulisi ottaa vähintään kerran vuodessa ja havaintopaikkoja tulisi olla vähintään kolme. Pohjavesiputkia tulisi olla useampia.

Muutoksenhakijat ovat esittäneet perusteluinaan muun muassa seuraavaa:

Lupapäätös on tehty puutteellisin tiedoin. Pohjavesiselvitys puuttui, kaivotilannekartoitusta ei ollut tehty, valmista luontoselvitystä ei ole ollut käytettävissä, alueen kaavakäsittely oli kesken eikä lupahakemusta ollut allekirjoitettu.

Lupapäätöksen kuvaelmaosassa on todettu, että hankkeella ei ole merkittäviä ympäristövaikutuksia pohjaveteen, ilmaan, luonnonarvoihin eikä rakennettuun ympäristöön. Luvan käsittelyvaiheessa hankkeesta jätettiin kuitenkin lähes 100 muistutusta. Niissä esitettiin huoli hankkeen vaikutuksesta läheisiin Kuukanniemen ja Välikankaan taajamiin sekä kaavoitettavaan uuteen Kuukanrinteen alueeseen ja muihin lähialueen asumuksiin ja kiinteistöihin.

Lupapäätöksessä on vähätelty toiminnan haittoja. Hanke aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia alueen luonnonolosuhteissa, saattaa aiheuttaa vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantumisen, turmelee maisemakuvaa ja alueen asumisolosuhteita sekä vaikeuttaa tai pitkittää toteutuessaan vireillä olevan oikeusvaikutteisen yleiskaavan valmistamista ja toteutumista. Toiminnanharjoittajalle ei tule myöntää yhtiön päätoimialaan ja toimialaluokitukseen liittymätöntä ympäristölupaa. Toiminnanharjoittaja tuskin pystyy vastaamaan annetun luvan vaatimuksiin tai ryhtymään mahdollisten onnettomuus- ja vahinkotilanteiden edellyttämiin korjaus- ja korvaustoimiin. Yhtiön haluttomuus toimia vaatimusten mukaan näkyy vuosien 2017-2018 tapahtumista.

Pajatie, joka on ainoa maa-ainesluvan alueelle johtava tie, on yksityistie. Tiekuunnan kanssa ei ole sovittu tien poikkeuksellisesta käytöstä.

Vesiasioiden käsittely on ollut puutteellista sekä perustietojen että lupamääräysten osalta.

Läheinen Tallisenlammen alue on luokiteltu pohjavesialueeksi. Alueelta otetaan Kuukanniemen taajamalle vesijohtovesi ja pohjavesialueen reuna ulottuu pitkälle Hatkanlaakson suuntaan. Pohjavesien virtaussuunta on ilmeisesti kohti Kotajärveä, mutta virtaussuuntaa ei ole selvitetty. Ympäristöluvan lupamääräyksessä 28 määrätty vähintään yksi pohjaveden tarkkailuputki ei kerro riittävästi alueen pohjavesiolosuhteista. Lupamääräys 39 edellyttää toiminnan päätyttyä pohjavesien muodostumisolosuhteiden palauttamista ennalleen. Tätä varten tulisi selvittää lähtötilanne.

Lähimmän talousvesikaivon seuranta kolmen vuoden välein ei kerro mahdollisista nopeista veden laadun muutoksista. Vaadittu seurantasuureiden valikoima on suppeahko. Se ei sisällä esimerkiksi hygieniaindikaattorien määrityksiä. Lisäksi se ei normeeraa näytteenoton ja analysoinnin pätevyysvaatimuksia. Pohjavesiputkia tulisi olla useampia. Niitä voisi käyttää myös pohjaveden virtausgradientin ja -suunnan arvioinnissa.

Kallioalueilla tasaisille louhintapinnoille kertyy aina vettä, joka pysyy alueella, jos se ei imeydy kallioruhjeisiin tai kulkeudu alueelta pois valumalla tai pumpaamalla. Maa- ja kallioaineksen ottosuunnitelmassa esitetään, että alueelle mahdollisesti rakennetaan hulevesiviemärointi ja lupapäätöksen lupamääräyksessä 32 edellytetään, että jos alueelta johdetaan pintavesiä vesistöön tai ojiin, on ne johdettava laskeutusaltaan kautta kivipölyn poistamiseksi. Suunnitelmassa ei ole arviota muodostuvien vesien määrästä eikä suunnitelmaa mahdollisesta poisjohtamisesta. Jos vedet imeytetään alueelle tai lähiojiin, ei pelkkä kivipölyn poistaminen ole riittävä vesien käsittelytapa. Lähiojiin johtaminen johtaa vesien nopeaan kulkeutumiseen Kotajärveen.

Toiminnanharjoittaja on koko maantäyttö- ja louhintatyön aikana osoittanut välinpitämättömyyttä kaikkia lupa-asioita, annettuja määräyksiä ja velvoitteita kohtaan.

██████████ omistama asuin- ja teollisuuskiinteistö sijaitsee hankekiinteistön rajalta noin 300 metrin etäisyydellä. Noin 600-700 metrin päässä louhoksesta on Kuukanniemen noin 1000 asukkaan taajama ja noin 300-400 metrin päässä on Välikankaan noin 25 asuinkiinteistön uudempi asuinkiinteistöalue. Lisäksi Juvolantien varrella on vanhempia asuinkiinteistöjä. Lemin kunta, ELY-keskus ja Lappeenrannan ympäristötoimi eivät ole valvoneet riittävästi toiminnanharjoittajan toimintaa. Koska toiminnanharjoittaja on toiminut pitkään asiassa luvatta, lupaa ei pidä myöntää.

Lemin kunta ja Lappeenrannan ympäristötoimi eivät ole suhtautuneet riittävän vakavasti häiritsevään toimintaan (räjähdykset, tärinä, pitkäkestoinen aamusta iltaan jatkuva kovaa melua pitävä murskaus). Kivipölyä on paljon ilmassa. Kuorma-autoliikenne on vilkasta Pajatiellä, jota ei ole suunniteltu jatkuvaan suuripainoiseen kuorma-autoliikenteeseen.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Museovirastolle on varattu tilaisuus antaa vastine valitusten johdosta. Vastinetta ei ole annettu.

Lemin kunnanhallitus on antanut ilmoituksen, jossa todetaan, että asiaan ei ole aiemmin lausutun lisäksi uutta lausuttavaa.

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue on vastineessaan viitannut maa-aines- ja ympäristölupahakemuksesta Lappeenrannan seudun ympäristötoimelle 19.2.2018 antamaansa lausuntoon ja siinä esiin tuotuihin seikkoihin.

Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole Natura 2000 -verkkoon kuuluvia alueita eikä muita luonnonsuojelualueita. Kiviainesten ottamisalue ei kuulu luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaisiin kallioalueisiin. Alueeseen ei liity geologisesti merkittäviä erikoisia luonnonesiintymiä eikä maisemallisia erityisarvoja. Hankkeella on ristiriitaa maa-ainelain 3 §:n 4 momentin kanssa, koska alueen eteläpuolella on avoin maisematila, jonne ottamisalue selkeästi näkyy. Alueen maisemakuva on kuitenkin jo muuttunut aiemman maa-ainesten oton vuoksi, joten hanke ei aiheuta merkittävää muutosta nykytilanteeseen.

Hankealueella tai sen läheisyydessä ei ole luokiteltuja pohjavesialueita. Lähin pohjavesialue sijaitsee noin kilometrin päässä ottoalueesta luoteeseen. Hankealueen ja sen ympäristön geologiset olosuhteet huomioon ottaen kallionlouhintahankkeella ei ole haitallisia vaikutuksia pohjavesialueeseen.

Promethor Oy on laatinut Rakennuspalvelu T. Kiljusen toimeksiannosta louhinnalle ja kiviaineksen murskaustoiminnalle meluselvityksen. Melumallinnuksen tulosten mukaan poraustoiminnalle ei tarvita erityistä meluntorjuntaa vaan melutason raja-arvot alittuvat kaikissa louhinnan tilanteissa. Murskaustoiminnalle sen sijaan tarvitaan kaikissa toimintavaiheissa meluntorjuntaa, joka käytännössä on murskauslaitoksen eteen sijoitettavat meluvallit. Myös rikotin tulee aina sijoittaa mahdollisimman hyvin meluvallin suojaan.

Melumallinnuksen tulokset ja meluntorjuntatoimenpiteiden riittävyys on syytä varmistaa melumittauksin toiminnan aikana, jotta voidaan todeta melutasojen pysyminen ohjearvojen alapuolella kullakin hetkellä vallitsevissa olosuhteissa. Lupalautakunnan lupapäätöksessä olevaa lupamääräystä 19 on esitetty tältä osin täydennettäväksi.

Räjätysperäisen tärinän voimakkuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat räjäytyksen voimakkuus, momentaarinen räjähdysainemäärä, väliaineen koostumus, louhintatason syvyys sekä etäisyys louhintakohteesta. Kallion louhinnassa käytetyt räjähdysainemäärät tulee olla dokumentoituna virallisissa panostusasiakirjoissa ja tarvittaessa valvontaviranomaisen käytössä. Niistä voidaan myöhemmin todeta, onko louhintatoiminnassa ollut tilanteita, joissa olisi mahdollisesti käytetty ylisuuria räjähdysainemääriä ja jotka olisivat saattaneet vaikuttaa rakennuksissa mahdollisesti havaittujen vaurioiden ilmaantumiseen. Kiviainesten ottajan korvausvelvollisuudesta on säädetty maa-ainelain 9 §:ssä.

Talousvesikaivojen tarkkailun osalta lupamääräyksessä 30 on esitetty, että lä-

himmästä talousvesikaivosta tulee ottaa vesinäyte ennen toiminnan aloittamista sekä tämän jälkeen kolmen vuoden välein. Näytteestä on esitetty analysoitavaksi nitraattityppi, ammoniumtyppi, permanganaattiluku, rauta, mangaani, kloridi, pH ja sähkönjohtokyky. ELY-keskus on esittänyt, että näytteestä on edellä mainittujen lisäksi syytä analysoida sulfaatti, nitriitti, öljy-yhdisteet ja TOC.

Lappeenrannan kaupungin lupalautakunnan päätöksessä on kiinnitetty asianmukaista huomiota louhinta- ja murskaustoiminnasta aiheutuvien mahdollisten haitallisten vaikutusten vähentämiseen. Ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaisesti on annettu määräyksiä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi muun muassa meluntorjunnasta, tärinästä, jätehuollosta, pölyämisen ehkäisemisestä sekä maaperän ja pohjaveden suojelemisesta.

Esitettyjen lupamääräysten mukaisesti toteutettuna ja edellä esitetyt täydennykset lupamääräyksiin 19 ja 30 huomioon ottaen toiminnan voidaan katsoa täyttävän ympäristönsuojelulain 49 §:ssä esitetyt vaatimukset luvan myöntämiselle.

Lappeenrannan kaupungin lupalautakunta ympäristönsuojeluviranomaisena on lausunnossaan esittänyt muun muassa, että valitukset tulee hylätä ja lupapäätös pitää voimassa. Valituksissa esiin tuodut asiat liittyen toiminta-aikaan, meluun, tärinään, pölyyn sekä mahdollisiin pohja- ja pintavesien pilaantumiseen on huomioitu yhtenäislupapäätöksen lupamääräyksissä. Lupapäätös velvoittaa toiminnanharjoittajaa ryhtymään toimenpiteisiin, mikäli mahdollisia haittavaikutuksia esiintyy. Lupapäätöksen määräyksissä on huomioitu myös alueen sijainti ja mahdolliset vaikutukset maisemakuvaan ja ympäröivään luontoon. Yhtenäislupapäätöksen perusteet on esitetty päätöksessä eikä niihin ole lisättävää.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ympäristöterveydensuojelu on vastineessaan esittänyt, että yhtenäislupapäätöksessä on annettu määräykset melun ja pölyn torjuntaan sekä melu- ja pölymittauksiin tarvittaessa. Lupapäätös velvoittaa toiminnanharjoittajaa ryhtymään toimenpiteisiin, mikäli haittoja esiintyy. Lupamääräyksissä on myös velvoite kartoittaa lähimmät talousvesikaivot ja seurata lähimmän talousvesikaivon vedenlaatua. Hankealue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Lähin pohjavedenottamo sijaitsee noin kilometrin päässä hankealueesta. Pohjavedenottamon vedenlaatua tarkkaillaan säännöllisesti liittyen vesilaitoksen viranomaisvalvontaan. Lupamääräyksissä on huomioitu riittävästi ne asiat, joihin terveysturvallisuus oli lausunnossaan kiinnittänyt huomiota.

T. Kiljunen Kiinteistöt Oy on antanut vastineen ja todennut muun muassa, että kohdealue on merkitty yleiskaavaan teollisuuskäyttöön soveltuvaksi alueeksi. Alueella toimitaan siten yleiskaavan mukaisesti. Toiminnassa noudatetaan Lappeenrannan lupalautakunnan myöntämässä maa-aines- ja ympäristöluvassa annettuja määräyksiä. Toiminnassa vältetään kaikkea tarpeetonta ympäristöön kohdistuvaa häiriötä ja haittaa. Lähimmästä talousvesikaivosta on otettu näyte, josta on analysoitu lupamääräyksessä 30 esitetyt parametrit. Kun kaivosta otetaan seuraavan kerran näyte, tästä analysoidaan myös Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen lausunnossaan esittämät parametrit. Toiminta-alueen ympäristössä tehdään louhinnan ja murskauksen aikana melumittauksia. Räjähdyksistä aiheutuva tärinä on hetkellistä ja harvoin toistuvaa. Lähialueen herkätkä rakenteet kartoitetaan ennen toiminnan aloittamista ja vaurioitumisen riskit arvioidaan.

Räjäytysten tärinävaikutuksia selvitetään tärinämittauksilla räjäytysten aikana.

Toiminta-ajat määräytyvät kysynnän mukaan, mutta kesäaikana ja iltaisin klo 20 jälkeen toimintaa pyritään välttämään. Louhinta, rikotus, murskaus ja poraaminen tehdään arkipäivisin ja toiminnassa noudatetaan valtioneuvoston asetuksen 800/2010 määräyksiä. Pajatiellä liikennöitäessä noudatetaan erityistä varovaisuutta. Käytetään ammattitaitoisia kuljettajia ja kaikille kohteessa raskailla ajoneuvoilla liikennöiville tiedotetaan, että lähellä ovat asuinalueet ja tiellä liikkuvat koululaiset on huomioitava. Kallioaineksen ottoalueen taakse asennetaan aita.

██████████ *asiakumppaneineen* on antanut vastaselityksen. Vastaselityksessä on todettu muun muassa, että kahdesta lähimmästä talousvesikaivosta ei ole otettu vesinäytettä. Asuinrakennukset ovat lähellä ja louhintarintaukseen on suora näköyhteys pihapiiristä. Mikään lupamääräys ei kiellä esimerkiksi materiaalin käsittelyä ja varastointia erittäin lähellä pihapiiriä ja rakennuksia. Nämä seikat tukevat luvan hylkäämistä, tai vähintäänkin lupamääräysten huomattavaa tiukentamista.

Värtölän osakaskunnalle ja ██████████ on varattu tilaisuus vastaselityksen antamiseen. Vastaselitystä ei ole annettu.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus, valitukset enemmälti hyläten, muuttaa lupamääräyksiä 19 ja 30. Muutetut lupamääräykset kuuluvat kokonaisuudessaan seuraavasti (*muutokset kursivilla*):

19. Toiminnasta aiheutuva melutaso lähimmissä häiriintyvissä kohteissa on mitattava aina kolmen kuukauden kuluessa uuteen louhintavaiheeseen siirryttäessä kuitenkin vähintään vuoden välein. Toiminnasta aiheutuvaa melua tulee lisäksi mitata muulloinkin toiminnan aikana, mikäli melusta aiheutuu valituksia ja ympäristönsuojelun viranhaltija katsoo melumittaukset tarpeellisiksi.

Melumittauksen tekijän tulee olla ulkopuolinen asiantuntija. Mittauksessa tulee noudattaa ympäristöministeriön ohjetta 1/1995 ”Ympäristömelun mittaaminen.” Mittaussuunnitelma tulee esittää hyväksyttäväksi ympäristönsuojelun viranhaltijalle etukäteen.

Mittausraportti tulee toimittaa ympäristötoimeen viimeistään kuukauden kuluttua mittausten päättymisestä. *Tarvittaessa lupaviranomainen voi antaa lisämääräyksiä melun vähentämistoimenpiteistä ja melutason uusintamittauksista.*

30. Ennen toiminnan aloittamista toiminnanharjoittajan tulee selvittää toiminnan vaikutusalueella sijaitsevat talousvesikaivot (500 metrin säteellä). Lähimmästä talousvesikaivosta tulee ottaa vesinäyte ennen toiminnan aloittamista sekä tämän jälkeen kolmen vuoden välein. *Tarvittaessa lupaviranomainen voi määrätä näytteenotosta muistakin 500 metrin säteellä sijaitsevista kaivoista. Näytteestä tulee analysoida nitraattityppi, ammoniumtyppi, permanganaattiluku, rauta, mangaani, kloridi, pH, sähkönjohtokyky, alkaliniteetti, happi, kokonaiskovuus, mineraaliöljyt, polttoainehiilivedyt, sulfaatti, väri, koliformiset ja E. coli bakteerit, haju, ulkonäkö ja pohjaveden pinnan korkeus.*

Jos näytteenotossa ilmenee alhainen pH-luku, lupaviranomainen voi määrätä

raskasmetallipitoisuuksien mittauksista.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan ympäristön pilaantumisella tarkoitetaan sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa:

- a) terveyshaittaa;
- b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille;
- c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista;
- d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä;
- e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä;
- f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle; tai
- g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (*selvilläolovelvollisuus*).

Ympäristönsuojelulain 11 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.

Saman pykälän 2 momentin mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan: 1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski; 2) vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle; 3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta; 4) sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus; 5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Ympäristönsuojelulain 12 §:n mukaan luvanvaraista tai rekisteröitävää toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Lisäksi alueella, jolla on voimassa maakuntakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei toiminnan sijoittaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

Ympäristönsuojelulain 39 §:n 2 momentin mukaan hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista.

Ympäristönsuojelulain 47 a §:n 1 momentin mukaan jos maa-ainesten ottamistoimintaa koskeva hanke edellyttää ympäristölupaa ja maa-aineslain mukaista lupaa, niitä koskevat lupahakemukset on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteistä lupaa voidaan hakea yhdellä lupahakemuksella.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen

säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1-5 kohtien mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa:

- 1) terveyshaittaa;
- 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa;
- 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta;
- 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella;
- 5) eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta;

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset:

- 1) päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista;
- 2) maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä;
- 3) jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä;
- 4) toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa;
- 5) toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista;
- 6) muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Saman pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian ja materiaalien käytön tehokkuus sekä varautuminen onnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen.

Ympäristönsuojelulain 54 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa voidaan määrätä, että toiminnanharjoittajan on tehtävä erityinen selvitys toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen tai sen vaaran selvittämiseksi, jos lupaharkintaa varten ei ole voitu toimittaa yksityiskohtaisia tietoja päästöistä, jätteistä tai toiminnan vaikutuksista.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. Luvassa on lisäksi annettava tarpeelliset määräykset jätelain 120 §:ssä säädetystä jätehuollon seurannasta ja tarkkailusta sekä jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmasta ja sen noudattamisesta.

Saman pykälän 2 momentin mukaan tarkkailun toteuttamiseksi luvassa on

määrättävä mittausten menetelmistä ja mittausten tiheydestä. Luvassa on myös määrättävä siitä, miten seurannan ja tarkkailun tulokset arvioidaan ja miten tulokset toimitetaan valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittaja voidaan määrätä antamaan valvontaa varten myös muita tarpeellisia tietoja.

Saman pykälän 3 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on toimitettava valvontaviranomaiselle säännöllisesti päästöjen tarkkailun tulokset ja muut valvontaa varten tarvittavat tiedot, siten kuin ympäristöluvassa tarkemmin määrätään.

Ympäristönsuojelulain 87 §:n 2 momentin mukaan tämän lain 47 a §:ssä tarkoitetun luvan voimassaoloajasta säädetään maa-aineslain 10 §:ssä.

Eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentin mukaan kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta rasitusta ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, haajusta, kosteudesta, melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista.

Saman pykälän 2 momentin mukaan arvioitaessa rasituksen kohtuuttomuutta on otettava huomioon paikalliset olosuhteet, rasituksen muu tavanomaisuus, rasituksen voimakkuus ja kesto, rasituksen syntymisen alkamisajankohta sekä muut vastaavat seikat.

Kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (800/2010, niin sanottu Murausasetus) 1 §:n mukaan kyseisessä asetuksessa säädetään kivenlouhimon, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamon ympäristönsuojelun vähimmäisvaatimuksista silloin, kun toimintaan on oltava ympäristölupa.

Saman asetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan kivenlouhimo, muu kivenlouhinta ja kivenmurskaamo on lisäksi sijoitettava siten, että melua tai pölyä aiheuttavan toiminnon etäisyys asumiseen tai loma-asumiseen käytettävään rakennukseen tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan oleskeluun tarkoitettuun piha-alueeseen tai muuhun häiriölle alttiiseen kohteeseen on vähintään 300 metriä.

Saman asetuksen 3 §:n 4 momentin mukaan tukitoiminta-alue voidaan sijoittaa alle 300 metrin päähän häiriöille alttiista kohteesta.

Saman asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan pölylähteet on sijoitettava teknisten mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle kohdalle.

Saman asetuksen 4 §:n 2 momentin mukaan kiven porauksessa syntyvän pölyn leviämistä on estettävä sijoittamalla porausvaunuihin pölynkeräyslaitteet tai käyttämällä muuta pölyn leviämisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Saman asetuksen 4 §:n 3 momentin mukaan kuormattavan ja murskauslaitteiston kuljettimelta varastokasaan putoavan kiviaineksen pölyämistä on estettävä säätämällä putoamiskorkeus mahdollisimman pieneksi, kiinnittämällä murskauslaitteiston kuljettimien päähän pölyämistä estävät suojat tai käyttämällä muuta pölyn leviämisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Saman asetuksen 4 §:n 4 momentin mukaan jos kivenmurskaamo sijoitetaan alle 500 metrin päähän asumiseen tai loma-asumiseen käytettävästä rakennuksesta tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevasta oleskeluun tarkoitettusta piha-alueesta tai muusta häiriöille alttiista kohteesta, on pölyn joutumista ympäristöön estettävä kastelemalla tai koteloimalla päästölähteet kattavasti ja tiiviisti taikka käyttämällä muuta pölyn torjumisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Varastokasat ja ajoneuvojen kuormat on tarvittaessa kasteltava ja pölyn leviäminen ajoneuvoista toiminta-alueen ulkopuolelle on estettävä.

Saman asetuksen 5 §:n mukaan ilmanlaadusta alueilla, joilla asuu tai oleskelee ihmisiä ja joilla ihmiset saattavat altistua ilman epäpuhtauksille, säädetään ilmanlaadusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (79/2017).

Saman asetuksen 6 §:n 1 momentin mukaan melulähteet on sijoitettava teknisten mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle kohdalle. Raaka-aine-, pintamaa- ja tuotevarastokasat on pidettävä melun leviämisen estämisen kannalta riittävän korkeina ja ne on sijoitettava siten, että melun leviäminen melulle alttiisiin kohteisiin estyy.

Saman asetuksen 6 §:n 2 momentin mukaan koneiden ja laitteiden kunnossapidosta on huolehdittava. Toiminta-alueella siirtokuljetusmatkat on suunniteltava mahdollisimman lyhyiksi.

Saman asetuksen 6 §:n 3 momentin mukaan jos kivenmurskaamo sijoitetaan alle 500 metrin päähän asumiseen tai loma-asumiseen käytettävästä rakennuksesta tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevasta oleskeluun tarkoitettusta piha-alueesta tai muusta häiriöille alttiista kohteesta, melua on torjuttava koteloinnein, kumituksin tai muilla vastaavilla ääniteknisesti parhailta meluntorjuntatoimilla. Meluesteet on rakennettava melulähteen välittömään läheisyyteen.

Saman asetuksen 7 §:n mukaan toiminnasta syntyvä melu ei saa häiriöille alttiissa kohteissa ylittää melutason ohjearvoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) säädettyjä ulkomelun ohjearvoja.

Saman asetuksen 8 §:n 1 momentin mukaan jos toiminnan etäisyys melulle alttiisiin kohteista on alle 500 metriä, ei murskaamista, poraamista, rikotusta tai räjäytyksiä eikä kuormauksia tai kuljetuksia saa tehdä viikonloppuisin eikä arkipyhinä, vaan:

- 1) murskaaminen on tehtävä arkipäivisin kello 7.00 ja 22.00 välisenä aikana;
- 2) poraaminen on tehtävä arkipäivisin kello 7.00 ja 21.00 välisenä aikana;
- 3) rikotus on tehtävä arkipäivisin kello 8.00 ja 18.00 välisenä aikana;
- 4) räjäytykset on tehtävä arkipäivisin kello 8.00 ja 18.00 välisenä aikana; ja
- 5) kuormaaminen ja kuljetus on tehtävä arkipäivisin kello 6.00 ja 22.00 välisenä aikana.

Saman asetuksen 8 §:n 3 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ympäristöluvassa voidaan erityisestä syystä antaa toiminta-ajoista 1 ja 2 momentissa säädettyä ankarampia määräyksiä.

Saman asetuksen 13 §:n 1 momentin mukaan jos toiminnan etäisyys melulle ja pölylle alttiisiin kohteisiin on yli 500 metriä, maasto-olosuhteet ovat erityisen suojaavat ja toiminnanharjoittaja voi luotettavalla, ympäristölupaviranomaisen

hyväksymällä tavalla osoittaa, että 5 ja 7 §:ssä tarkoitetut arvot ilmanlaadulle ja melutasolle eivät ylitä, ei ympäristöluvassa tarvitse asettaa määräyksiä melun ja hengitettävien hiukkasten pitoisuuksien tarkkailusta.

Saman asetuksen 13 §:n 2 momentin mukaan jos toiminnan etäisyys melulle alttiisiin kohteisiin on alle 500 metriä ja toiminnanharjoittaja voi luotettavalla ja lupaviranomaisen hyväksymällä tavalla osoittaa, että toiminnasta aiheutuva melu, liikenne mukaan lukien ei ylitä 7 §:ssä tarkoitettuja melutason arvoja ja jos toiminnassa noudatetaan meluntorjunnan kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa, ei ympäristöluvassa tarvitse asettaa määräyksiä melun tarkkailusta.

Melutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen (993/1992) 2 §:n 1 momentin mukaan asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevilla alueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvoa (klo 7–22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22–7) 50 dB. Pykälän 2 momentin mukaan loma-asumiseen käytettävillä alueilla, leirintäalueilla, taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla ja luonnonsuojelualueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB.

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu:

- 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista;
- 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista;
- 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai
- 4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Saman pykälän 2 momentin mukaan alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, katsottava, ettei ottaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.

Saman pykälän 4 momentin mukaan ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.

Maa-aineslain 4 §:n 1 momentin mukaan ainesten ottamista koskeva lupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristönsuojelulain mukainen hakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana.

Maa-aineslain 6 §:n 1 momentin mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Maa-aineslain 10 §:n 1 momentin mukaan lupa ainesten ottamiseen myönnetään määräajaksi, kuitenkin enintään kymmeneksi vuodeksi.

Asiassa saatu selvitys

T. Kiljunen Kiinteistöt Oy on hakenut maa-aines- ja ympäristölupaa hiekan ja soran ottamiseen sekä kalliokiviaineksen louhintaan ja murskaamiseen siirrettävällä murskaimella sekä ympäristölupaa asfaltti-, betoni- ja tiilijätteen vastaanottoon, käsittelyyn, varastointiin ja hyödyntämiseen Lemmin kunnassa kiinteistölle 416-413-1-172.

Hakijalla ei ole aikaisemmin ollut kiinteistöllä maa-aines- tai ympäristölupaa. Hakijalle on samalle kiinteistölle 24.4.2018 myönnetty 7.5.2021 saakka voimassa oleva maisematyölupa maansiirtotöihin sekä puhtaiden maa-ainesten käyttämiseen soranottoalueen täyttöihin.

Kiviainesten ottamisalue ei kuulu luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaisiin kallioalueisiin. Alueeseen ei liity geologisesti merkittäviä erikoisia luonnonesiintymiä, ei myöskään maisemallisia erityisarvoja. Alueen eteläpuolella on avoin maisematila, jonne ottamisalue näkyy. Alueen maisemakuva on kuitenkin jo muuttunut aiemman maa-aineksen oton vuoksi. Alue on osoitettu Etelä-Karjalan maakuntakaavassa tuotantotoimintojen ja palveluiden alueeksi (tp-1). Yleiskaavassa alue on osoitettu teollisuus- ja yritystoiminnan alueeksi (T).

Hankealueella tai sen läheisyydessä ei ole luokiteltuja pohjavesialueita. Lähin pohjavesialue (Tallisenlampi) sijaitsee noin 1 kilometrin päässä ottoalueesta pohjoiseen. Lähin pintavesiallas on Kotajärvi, joka sijaitsee lähimmillään noin 1,2 kilometriä ottoalueesta länteen. Hakemuksen mukaan ottoalueen välittömässä läheisyydessä ei ole talousvesikaivoja. Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita, ei myöskään muita luonnonsuojelualueita.

Maanpinnan korkeusasema on korkeimmillaan suunnitellun ottoalueen pohjoisosassa noin tasolla $N_{2000}+105$ m ja alimmillaan kohteen eteläosassa tasossa noin $N_{2000}+89,5$ m. Alin ottotaso on tasolla $N_{2000}+88$ m siten, että pohjaveden ja ottotason väliin jää vähintään 2 metrin paksuinen maakerros. Pohjaveden pinta on alueella maastohavaintojen perusteella tason $N_{2000}+85,5$ m alapuolella.

Hankealueelta 500 metrin päässä tai lähempänä on useita asuinrakennuksia. Lähin vakituinen asuinrakennus sijaitsee kaivuualueesta noin 300 metrin etäisyydellä. Ottoalueen etäisyys lähimpiin asuinrakennuksiin jää idän suunnassa alle 300 metriin. Tältä alueelta otetaan vain maa-ainesta. Lähimmälle loma-kiinteistölle on etäisyyttä yli 800 metriä kaivuualueesta. Alueelle kuljetaan Pajatieltä. Liikennetiheys vaihtelee maa-aineksen menekin mukaisesti ja on vilkkaimmillaan arviolta 20-30 kuorma-autoa päivässä, pääsääntöisesti noin 10 autoa päivässä.

Kiinteistön koko on noin 7 hehtaaria. Louhinta-alueen pinta-ala on noin 0,97 ha, maa-aineksen ottoalue noin 1,11 ha ja maa- ja kiviaineksen varastointi ja käsittelyalue noin 1,8 ha. Lisäksi betonin ja asfaltin käsittelyyn on varattu noin 0,9 ha:n alue. Alueen kokonaisottamismäärä on noin 100 000 m³ ktr, josta hiekkaa ja soraa noin 30 000 m³ ktr ja kalliokiviainesta noin 70 000 m³ ktr.

Murskaus tapahtuu siirrettävällä murskauslaitoksella välittömästi louhitun alueen vieressä. Mursketta varastoidaan aumoissa, jotka toimivat melusuojana etelän suuntaan.

Vastaanotettavan hyötykäyttäjätteen määrä on noin 2 000 m³ vuodessa. Pääosa jätteestä sijoitetaan kohdekiinteistöllä toimivan urakoitsijan toimintaa varten rakennettavan varasto- ja liikennekentän pintarakennekerrokseen.

Murskauksen toimintajaksojen ajankohdat riippuvat murskeen kysynnästä. Keskimäärin kalliokiviaineksen louhintaa ja murskausta tehdään vuosittain kerran tai kaksi kertaa kahden-kolmen viikon jaksoina. Räjähdyksiä tehdään louhintajakson aikana noin kerran viikossa.

Promethor Oy:n 1.3.2018 päivämäärän melumallinnuksen laskentatulosten mukaan porauksen aiheuttama päiväajan keskiäänitaso on kaikissa tilanteissa kaikilla lomarakennuksilla ja luonnonsuojelualueilla alle 40 dB(A). Kaikissa tilanteissa vakituisilla asuinrakennuksilla päiväajan keskiäänitaso on suurimmillaan 50-52 dB(A). Eriyistä meluntorjuntaa ei poraustoimintaa varten tarvita, kun 4-5 metrin meluvalli on olemassa. Murskaustoiminnan aiheuttama päiväajan keskiäänitaso on kaikissa tilanteissa kaikilla lomarakennuksilla ja luonnonsuojelualueilla 42-45 dB(A). Vakituisilla asuinrakennuksilla päiväajan keskiäänitaso on suurimmillaan 52-55 dB(A). Murskaustoiminta vaatii kaikissa tilanteissa meluntorjuntaa. Meluntorjunta on kuvattu melumallinnuksessa murskaustoiminnan eri vaiheissa. Suoritetun mallinnuksen mukaan kiviaineksen louhinta- tai murskaustoiminnan aiheuttama keskiäänitaso ei ylitä valtioneuvoston päätöksen 993/1992 melutason raja-arvoja, kun esitetyn kaltainen meluntorjunta on toteutettu.

Oikeudellinen arviointi

Maa-ainesluvan ja ympäristöluvan myöntäminen on laillisuusharkintaa. Lupa on maa-aineslain 6 §:n 1 momentin ja ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan myönnettävä, mikäli myöntämisen edellytykset täyttyvät. Maa-aines- tai ympäristönsuojelulaissa ei ole säännöstä, jonka mukaan aikaisempi ilman lupaa harjoitettu toiminta olisi este luvan myöntämiselle. Myöskään yrityksen rekisteröity toimiala ei vaikuta lupaharkintaan.

Hallinto-oikeus katsoo hakijan lupaviranomaiselle antaman selvityksen olleen riittävä lupaharkintaa varten, eikä lupapäätöstä ole siten kumottava puutteellisen selvityksen perusteella. Lupahakemukset on allekirjoitettu asianmukaisesti. Asia on valmisteltu asianmukaisesti eikä asiassa ole tullut myöskään esiin seikkoja, joiden perusteella hallinto-oikeus katsoisi asian valmistelun olleen puolueellista.

Hallinto-oikeus katsoo, että luontoarvot ja luonnonsuojelu on otettu riittävästi huomioon lupaharkinnassa ja lupamääräyksissä. Toiminta-alueella ja sen läheisyydessä mahdollisesti esiintyviä luontoarvoja on katsottava selvitetyn riittävästi. Alueella ei ole luonnonsuojelualueita eikä luonnonsuojelulaki ole luvan myöntämisen esteenä.

Hankealue on oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa osoitettu teollisuus- ja yritys-toiminnan alueeksi (T). Ympäristönsuojelulain 12 § ja maa-aineslain 3 §:n 2 momentin säännökset huomioon ottaen alueen kaavoitus ei ole luvan myöntämisen esteenä. Se, että aluetta ei ole kaavoituksessa nimenomaan osoitettu

maa-ainesten ottotoimintaan, ei mainittujen säännösten sanamuodon perusteella muodosta estettä maa-aines- ja ympäristöluvan myöntämiselle.

Lupamääräyksessä 11 on määrätty toiminta-ajoista. Toiminta-ajat ovat kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaiset, paitsi kesätauon ja juhlapyhien aattojen osalta tiukemmat. [REDACTED] asiakumppaneineen valituksessa on vaadittu toiminta-aikojen supistamista. Kun otetaan huomioon hakemukseen liitetyn meluselvityksen tulokset sekä lupamääräyksen 11 toiminta-aikaa koskevat rajoitukset, hallinto-oikeus katsoo, ettei ole perusteita rajoittaa toiminta-aikaa enempää kuin mitä päätöksessä on tehty.

Hankealueen välittömässä läheisyydessä on useita asuinrakennuksia. Hake muksen mukaisen toiminnan aiheuttamaa melutasoa ja melun leviämistä lähiympäristöön on arvioitu melumallinnuksella. Meluselvityksen mukaan toiminnan keskiäänitaso ei ylitä melutason ohjearvoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä 93/1992 säädettyjä melun ohjearvoja eikä myöskään lupamääräyksessä 18 asetettuja melutason raja-arvoja, kun toiminnassa noudatetaan lupamääräyksiä. Promethor Oy:n meluselvitystä on pidettävä luotettavana. Lupamääräyksessä 1 on määrätty, että kivenlouhinta ja -murskaamo tulee sijoittaa yli 300 metrin etäisyydelle asumiseen tai loma-asumiseen käytettävästä rakennuksesta tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevasta oleskeluun tarkoitettusta piha-alueesta tai muusta häiriölle alttiista kohteesta.

Lupamääräyksen 17 mukaan toiminnasta aiheutuva melutaso tulee pitää mahdollisimman alhaisena. Murskalaitos tulee sijoittaa maastossa mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle tasolle, sellaiselle paikalle, jossa voidaan parhaiten hyödyntää luontaisten olosuhteiden melulta ja pölyamiseltä suojaavia ominaisuuksia. Melun etenemistä tulee estää varastokasojen sijoittelulla ja/tai muilla esteillä kuten meluvalleilla ja menetelmillä, jotka on esitetty meluselvityksessä. Toiminnanharjoittajan tulee toteuttaa meluselvityksessä suunnitellut meluvallit toiminnan edetessä. Murskalaitoksen melua on tarvittaessa torjuttava koteloinnein, kumituksin tai muilla vastaavilla ääniteknisesti parhailta meluntorjuntatoimilla. Murskaustoimintaa ei saa aloittaa ennen meluvallin valmistumista. Rikotin tulee sijoittaa meluvallin taakse.

Lupamääräyksessä 18 on määrätty melun raja-arvoista, joita ei saa ylittää. Lupamääräyksessä 19 on määrätty melun mittaamisesta. Louhinta- ja murskausjaksoista on ilmoitettava lupamääräyksen 20 mukaisesti ja mikäli melun raja-arvot mittauksissa ylittyvät, tulee toiminnanharjoittajan esittää suunnitelma tarvittavista meluntorjuntatoimenpiteistä lupamääräyksen 21 mukaisesti.

Hallinto-oikeus on lisännyt lupamääräykseen 19 melumittausveloitteen melumallinnuksen tulosten ja meluntorjuntatoimenpiteiden riittävyuden varmistamiseksi toiminnan aikana, jotta voidaan todeta melutasojen pysyminen lupamääräyksen 18 ohjearvojen alapuolella kussakin louhintavaiheessa. Lisäksi määräys on tarpeen lähellä olevan asutuksen vuoksi.

Louhinnan riskiarvioinnin toteuttamisesta on määrätty lupamääräyksessä 22 ja tärinästä aiheutuva haitta on kielletty lupamääräyksessä 23. Kohtuuton rasitus pölypäästöistä on kielletty lupamääräyksellä 24. Liikennealueita, teitä tai varastokasoja on tarvittaessa kasteltava. Murskalaitoksen pölypäästöjä tulee estää koteloimalla ja käyttämällä muuta pölyn torjumisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Hengitettävistä hiukkasista on määrätty lupamääräyksissä

25-26 ja velvollisuudesta ryhtyä toimenpiteisiin pölyhaitan poistamiseksi on määrätty lupaehdossa 27. Hallinto-oikeus katsoo ottaen huomioon edellä esitetyt seikat ja hallinto-oikeuden lupamääräykseen 19 tekemä muutos, että ennakolta arvioiden ei ole odotettavissa, että toiminta aiheuttaisi melun, tärinän tai pölyn johdosta sellaista kohtuutonta räsitusta, jonka perusteella lupapäätös olisi kumottava tai lupamääräyksiä enemmän muutettava. [REDACTED]

Kun otetaan huomioon, että toiminta-alue ei sijaitse pohjavesialueella ja että maa-aineksia ei oteta pohjaveden pinnan alapuolelta sekä toiminnan luonne, hallinto-oikeus katsoo, että esitetyt selvitykset pohja- ja pintavesivaikutuksista ovat lupaharkinnan tekemiseksi riittävät. Pohja- ja pintavesien osalta on annettu lupamääräykset 28-32.

Hallinto-oikeus on muuttanut lupamääräystä 30 talousvesikaivojen osalta lisäämällä siihen määräyksen, että tarvittaessa lupaviranomainen voi määrätä näytteenotosta muistakin 500 metrin säteellä sijaitsevista talousvesikaivoista. Koska toiminnalla saattaa olla vaikutusta talousvesikaivoihin, hallinto-oikeus on lisännyt lupamääräykseen 30 vesinäytteestä analysoitavia parametreja julkaisun ”Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestäväan käyttöön, Ympäristöministeriön julkaisuja 2020:24” suosituksen mukaisesti. Oppaan mukaan soran ottamisalueilla laajassa analyysissä tavallisesti määritettäviä parametreja ovat haju, sameus, väri, pH, happi, permanganaattiluku/TOC, sähkönjohtavuus, rauta, mangaani, sulfaatti, nitraatti, kloridi, kokonaiskovuus, alkaliniteetti, polttoainehiilivedyt, mineraaliöljyt sekä koliformiset ja E. coli bakteerit. Muutetun lupamääräyksen mukaan jos näytteenotossa ilmenee alhainen pH-luku, lupaviranomainen voi määrätä raskasmetallipitoisuuksien mittauksista. Hallinto-oikeus katsoo, että lupamääräykset ovat hallinto-oikeuden tekemä muutos huomioon ottaen pohja- ja pintavesien osalta riittävät. Lisäksi hallinto-oikeus toteaa, että mikäli pohjaveden laadun todetaan muuttuneen, voi valvontaviranomainen määrätä luvan haltijan ottamaan lisänäytteitä tai tarkentamaan analyysivalikoimaa ilman eri lupamääräystä.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 3 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on toimitettava valvontaviranomaiselle säännöllisesti päästöjen tarkkailun tulokset ja muut valvontaa varten tarvittavat tiedot, siten kuin ympäristöluvassa tarkemmin määrätään. Seuranta ja mittaus ei voi ympäristöluvassa velvoittaa viranomaisen tehtäväksi.

Alueen kenttärakenteisiin käytettävistä jättemateriaaleista on määrätty lupamääräyksessä 2. Lupamääräyksen mukaan kenttärakenteisiin käytettävä betoni- ja tiilikerrospaksuus saa olla korkeintaan 1 m.

Alueen eteläpuolella on avoin maisematila, jonne ottamisalue näkyy. Alueen maisemakuvan on kuitenkin katsottava muuttuneen jo aiemman maa-aineksen oton vuoksi. Hanke ei näin aiheuta merkittävää muutosta nykytilanteeseen eikä lupaa tule myöskään maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 4 momentin nojalla kumota maa-aineslain vastaisena.

Ympäristölupaharkinnassa arvioidaan, aiheutuuko hakemuksen mukaisesta toiminnasta lähialueen liikenteen lisäys mukaan lukien ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa taikka naapureille kohtuutonta räsitusta. Arvioinnissa otetaan huomioon vain sellainen onnettomuusriski, joka voi johtaa pilaantumiseen.

Liikenneturvallisuus, tien kuluminen tai yksityistien käyttöoikeuteen liittyvät kysymykset eivät liity toiminnasta aiheutuvaan ympäristön pilaantumiseen, eikä näitä voida ottaa huomioon lupaharkinnassa. Liikenteestä aiheutuva melu, pöly ja saasteet ovat ympäristöluvan yhteydessä arvioitavia seikkoja. Suunnitelman mukainen toiminta lisää liikennemääriä ja liikenteestä aiheutuvia haittoja Pajatiellä. Ympäristöluvan lupamääräyksessä 24 on määrätty, että liikennealueita ja teitä on tarvittaessa kasteltava pölyämisen estämiseksi.

Ympäristönsuojelulain 87 §:n 2 momentin mukaan yhteiskäsittelyluvan voimassaolo määräytyy maa-aineslain 10 §:n mukaisesti. Maa-aineslain 10 §:n 1 momentin mukaan lupa ainesten ottamiseen myönnetään määräajaksi, kuitenkin enintään kymmeneksi vuodeksi. Lupalautakunta on määrännyt päätöksen voimassaoloajaksi 10 vuotta päätöksen antopäivästä. Asiassa ei ole ilmennyt seikkoja luvan voimassaoloajan lyhentämiseksi.

Koska maa-aines- ja ympäristölupa-asiassa on kysymys siitä, ovatko lupaedellytykset toiminnalle ennalta arvioiden olemassa, luvan valvontaan liittyvät kysymykset eivät kuulu tämän lupa-asian yhteydessä ratkaistaviksi.

Toiminnasta mahdollisesti aiheutuviin haittoihin sekä mahdollisiin lupamääräysten noudattamatta jättämisiin voidaan tarvittaessa puuttua ympäristönsuojelulain valvontaa ja hallintopakkoa koskevien säännösten nojalla.

Johtopäätös

Kun otetaan huomioon edellä esitetyt seikat, hallinto-oikeus katsoo, että suunnitellusta toiminnasta ei voida katsoa sitä hakemuksen ja lupamääräysten, hallinto-oikeuden lupamääräyksiin 19 ja 30 tekemine muutoksineen, mukaisesti harjoitettaessa aiheutuvan terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän, pohjaveden tai vesistön pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella taikka eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta. Näin ollen ympäristöluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Myös maa-aineslain 6 §:n mukaiset edellytykset luvan myöntämiselle ovat olemassa.

Hallinto-oikeus katsoo, ettei lupalautakunnan päätöstä ole syytä valituksissa esitettyjen näkökohtien johdosta kumota eikä päätöksen lupamääräyksiä enemmälti muuttaa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Päätöksen tiedoksiantaminen

██████████ ja *Värtölän osakaskunnan* on viipymättä tämän päätöksen tiedoksi saatuaan ilmoitettava päätöksen tiedoksisaannista yhteisen kirjelmän allekirjoittaneille asiakumppaneilleen. Jos he tämän laiminlyövät, he ovat velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kun se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 94 §, hallintolaki 56 § 2 momentti ja 68 §)

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Lemin kunnanhallituksen ja Lappeenrannan kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voi hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhaku

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin perusteella valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **17.5.2021**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Diaarinumero

01021/18/5701

01022/18/5701

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Raija Uusi-Niemi ja Annukka Lagerstam sekä tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Susanna Airiola. Asian on esitellyt Annukka Lagerstam.

Raija Uusi-Niemi

Susanna Airiola

Annukka Lagerstam

Toimituskirjan antaja:

Inkeri Eriksson
lainkäyttösihteeri

Diaarinumero

01021/18/5701

01022/18/5701

Jakelu

Päätös ja maksu [REDACTED], maksutta

osoite:
[REDACTED]

Värtölän osakaskunta ja [REDACTED], maksutta

osoite:

Värtölän osakaskunta / [REDACTED]

Jäljennös maksutta

T. Kiljunen Kiinteistöt Oy

Lappeenrannan kaupungin lupalautakunta

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ympäristöterveydensuojelu

Lappeenrannan kaupunginhallitus

Lemin kunnanhallitus

Museovirasto

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Ympäristö ja luonnonvarat, sähköisesti

Itä-Suomen aluehallintovirasto, sähköisesti
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus, sähköisesti

IE

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaan-
nista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>